

МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ ТА ЗБОРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-
ПРАВОВИХ НОРМ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В
УКРАЇНІ ТА СВІТІ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ**

22 листопада 2013 р.

Ірпінь 2013

ПЕРЕДМОВА

8

Starosvit Svitlana

INTERPRETATION AND APPLICATION OF TAX TREATIES IN
THE U.S.A.

10

Zaporozhets Iuliia Viktorivna

APPLICATION OF THE INTERNATIONAL STANDARDS IN THE
AREA OF INFORMATION SECURITY BY TAX AUTHORITIES

14

Бабенко Антон Юрійович

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОНЦЕПЦІЇ
НАЛЕЖНОГО УРЯДУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ НА
РОЗВИТОК ВЗАЄМОВІДНОСИН ЄС З ТРЕТІМИ ДЕРЖАВАМИ

18

Бахмач Наталія Володимирівна

ГАРМОНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

23

Берестень Артем Валерійович

ВПЛИВ РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
У СПРАВІ ІНТЕРСПЛАВ ПРОТИ УКРАЇНИ НА РОЗВИТОК
СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ

27

Брехов Сергій Сергійович, Капелюш Анна Анатоліївна

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ
АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

31

Бугай Тетяна Володимирівна, Лотоцький Микола Ярославович

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЕФЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ОДНОРАЗОВОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ

38

Воронкова Олена Миколаївна

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ УМОВ ДЕРЖАВНОГО
ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРІЄНТИР

43

Берестень Артем Валерійович,
асистент кафедри міжнародного права,
Національний університет ДПС України

**ВПЛИВ РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
У СПРАВІ ІНТЕРСПЛАВ ПРОТИ УКРАЇНИ
НА РОЗВИТОК СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ**

17 липня 1997 р. Верховна Рада України прийняла Закон України “Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, Першого протоколу і протоколів № 2, 4, 7 і 11 до Конвенції”, в ст. 1 якого визнається обов’язкова і без укладення спеціальної угоди юрисдикція Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції [1]. А пізніше було прийнято Закон України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” [2], у ст. 17 якого зазначено, що українські суди застосовують згадану Конвенцію та практику ЄСПЛ як джерело права. Звідси стає очевидною та потенційна роль, яку практика ЄСПЛ може відігравати у розвитку судової практики в Україні, в т.ч. і у сфері оподаткування.

На думку Р.Р. Вахітова, Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. не є документом, спрямованим на захист економічних прав. Це, швидше, гуманітарні права з економічною спрямованістю, ті положення, на які можна посилагись під час захисту власних інтересів при розгляді податкових спорів. Вони є своєрідним додатковим інструментом, і тому “податкова практика ЄСПЛ відносно бідна рішеннями з податкових спорів” [3, с. 26]. Разом з тим, практика ЄСПЛ доводить, що вона може відігравати ключове значення для захисту прав платників податків та розвиток

національної судової практики в окремих державах-членах Ради Європи, навіть незважаючи на до певної міри утилітарний характер прав і свобод, який гарантується відповідними договірними нормами у сфері оподаткування.

Яскравим підтвердженням справедливості і обґрунтованості такого твердження є рішення у справі Інтерсплав проти України, винесене ЄСПЛ 09 січня 2007 р. (заява № 803/02). У цій справі заявник, який звернувся до ЄСПЛ, стверджував, що вітчизняна податкова практика, яка полягала у відмові відповідних державних органів підтвердити право його на відшкодування ПДВ, є порушенням права безперешкодного користування ним своєю власністю і заподіяла значну шкоду його діяльності. Заявник посилався на порушення статті 1 Протоколу 1 Конвенції, за якою кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своєю власністю. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У цій справі чи не вперше українське підприємство, тобто юридична, а не фізична особа домоглася в суді з прав людини захисту своїх економічних прав та інтересів, зокрема, прав власності. Не вперше, але вперше настільки переконливо, українське підприємство довело, що практика держави, зокрема її податкових органів щодо відшкодування ПДВ, є такою, що не просто порушує законодавство, але й права людини [4].

Вагомий вплив саме цього рішення ЄСПЛ у справі Інтерсплав проти України підтверджується тим фактом, що, за підрахунками С. Тенькова, станом на грудень 2012 р. понад 500 судових рішень в Україні винесено з урахуванням позиції ЄСПЛ, втіленій у рішенні по справі Інтерсплав проти України [5]. Тим не менше, назвати відповідну практику вітчизняних судів однозначною і узгодженою було б занадто сміливим кроком, оскільки значна кількість відповідних судових рішень по-різному тлумачать і застосовують відповідну позицію ЄСПЛ.

Постановою Волинського окружного адміністративного суду від 03.08.2012 року у справі № 2а/0370/2384/12 в задоволенні адміністративного позову ТОВ «Ковальсько-пресове підприємство» до Ковельської об'єднаної державної податкової інспекції про скасування податкового повідомлення-рішення відмовлено. Позивач, звертав увагу на застосуванні при розгляді справ Конвенцію (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року з протоколами до неї) і протоколи до неї та практику Європейського суду як джерело права. Так, Європейський Суд з прав людини у своїх рішеннях зазначав, що платник податку не повинен нести наслідків невиконання постачальником його зобов'язань зі сплати податку і в результаті сплачувати ПДВ другий раз. В даній справі суд вказав, що посилання позивача на практику Європейського Суду з прав людини є безпідставним та виніс постанову в якій відмовив у задоволенні адміністративного позову.

Інший приклад. Чернівецький окружний адміністративний суд розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за адміністративним позовом Приватного малого підприємства “Алмаз” до Державної податкової інспекції у м. Чернівцях про скасування податкових повідомлень-рішень. Суд погодився з позицією позивача, що прийняті відповідачем податкові повідомлення-рішення суперечать законодавству з питань оподаткування та не відповідають фактичним обставинам справи, а тому суд вирішив, що адміністративний позов належить до задоволення. Також до уваги було взято рішення Європейського Суду з прав людини від 9 січня 2007 року, про порушення Україною статті 1 Першого протоколу у справі “Інтерсплав проти України”.

В контексті викладеного стає очевидною необхідність забезпечення узгодженості та послідовності у застосуванні практики ЄСПЛ в Україні, зокрема, і вітчизняними судами. У цьому контексті важливим кроком на цьому шляху могли б стати оприлюднення періодичних узагальнень застосування практики ЄСПЛ в Україні з метою визначення її основних

тенденцій розвитку та запобігання відмінному застосуванню однієї і тієї ж позиції ЄСПЛ в аналогічних обставинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 40. – Ст. 263
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 30. – Ст. 260
3. Вахитов Р.Р. Европейский суд по правам человека: обзор судебной практики по вопросам налогообложения / Р.Р. Вахитов // Налоговое право в решениях Конституционного Суда Российской Федерации 2004 года: по материалам 2-й Междунар. науч.-практ. конф. 15-16 апреля 2005 г., Москва: [сборник] / [сост. В.М. Зарипов]; под ред. С.Г. Пепеляева. – М.: Волтерс Клувер, 2006. – 320 с.
4. Бігун В. Справа Інтерсплав або як підприємство своє право власності у Страсбурзі захистило / В. Бігун, М. Берешко // Юридична газета. – 14 червня 2007 р. – № 24. – С. 16–17
5. Теньков С. Perezavantazhennya podatkovikh vdnosin: mif chi realnist? / С. Теньков [Електронний ресурс] // Юридичний вісник України. – 8-14 грудня 2012 р. – № 49. – Режим доступу: http://smi.liga.net/articles/2012-12-11/7431950-perezavantazhennya_podatkovikh_v_dnosin_m_f_chi_realn_st.htm